

Almanya’da Göç ve Yeni İrkçılık Tartışmaları

Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul ERYÜCEL, Hitit Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Son dönemde ulusal ve uluslararası basında, Almanya’da ırkçılığın yeniden yükselişe geçtiğine dair birçok haber ve köşe yazısı yayınlanmıştır. Geçtiğimiz yıl yapılan genel seçimlerde, ırkçı ve göçmen karşıtı kimliği ile tanınan aşırı sağcı “Almanya İçin Alternatif Partisi”nin (AfD) yüzde 13,3 oyla Federal Meclis’e (Bundestag) girmesi, bu yıl yapılan anketlerde ise; oyunu yüzde 17-18 bandına çıkararak Almanya’nın CSU/CDU’dan sonra ikinci büyük partisi konumuna geliyor görünmesi, bir anda tüm dünyanın dikkatinin Almanya’ya yönelmesine yol açmıştır. Yine ırkçı ve göçmen karşıtı kimliğiyle bilinen PEGIDA’nın, Almanya’nın farklı şehirlerinde düzenlediği eylemlere katılım oranlarının on binlerle ifade edilmesi, Almanya’da ırkçılığın yeniden hortladığı yorumlarını beraberinde getirmiştir. Oysa ırkçılık Almanya siyasi tarihinde kronik bir olgudur.

Almanya’da ulusal birliğin sağlandığı tarihten günümüze kadar, ırksal hijyenin korunmasına yönelik kolektif bir kaygı sürekli var olmuştur. Almanya’da ırkçılığın sürekli olması, Alman siyasi tarihinin gelişimi ile yakından ilgilidir. Alman siyasi tarihi savaş ve mücadele içerisinde geçmiş; Almanya siyasi birliğini rakiplerine göre (İngiltere-Fransa) çok geç sağlamıştır. Bu durum Almanya’da siyasi birliği, etnik homojenliği ve ulusal kültürü korumaya yönelik aşırı bir hassasiyete yol açarken; ötekinin varlığı, birliğe ve homojenliğe tehdit olarak algılanmıştır. Bu açıdan Alman siyasi tarihi savaşın, mücadelenin, birlik özleminin olduğu kadar; ırkçılığın da tarihidir. Almanya’da ırkçılık derin köklere sahiptir. Öteki’nin tarihi Almanya’da süreklilik arz etmektedir. Alman siyasi tarihinde ulus düşüncesi organik, kültürel, dilsel ya da ırksal bir cemaat olarak (Volksgemeinschaft) kurgulanmıştır. Bu anlayışa göre ulus siyasal değil; “etno-kültürel” bir oluşumdur.

Alman ulus inşâ süreci, 19. yüzyılda ortaya çıkan bilimsel ırk kuramları ile desteklenmiştir. Bu kuramlar ile kültür ve medeniyet yaratma yeteneği sadece beyaz ırka mahsus görülmüş, toplumların ilerlemesi ırkın Ari/saf kalmasına bağlanmış, beyaz ırk içinde de en Âri/saf kolun Cermenler olduğu iddia edilmiştir. Özellikle Joseph Arthur de Gobineau ve Houston Steward Chamberlain tarafından savunulan bu tezler, Almanya’da coşkuyla karşılanmış; İmparator II. Wilhelm’i de derinden etkilemiştir. İmparator, Gobineau ve Chamberlain’in kitaplarının olabildiğince çok basılabilmesi için ödenek çıkarmış ve kitabı Alman subaylara, öğrencilere ve diplomatlara ücretsiz dağıttırıştır.

Ötekinin aşağı bir ırk olarak tanımlanmasının tarihi, Almanya’da 19. Yüzyılda ortaya çıkan bilimsel ırk kuramlarına kadar uzanır. Irk kuramları bir taraftan ırkın doğal yasalarından söz ederken; diğer taraftan Yahudilere karşı önyargıları körüklemiştir. Bu açıdan, Almanya’da ırkçı nefretin ilk hedefi Yahudiler olmuştur. Yahudiler gerek toplumsal yaşamın sanayi, ticaret, finans, basın gibi hassas sektörlerini kontrol ediyor olmaları gerekse yıllardır yaşadıkları Alman toplumu içinde asimile olmamış görüntüleriyle; ırkçılar tarafından hedef tahtasına oturtulan ilk azınlık grup olmuştur. Yahudilere karşı ırkçı nefret, I. Dünya Savaşı esnasında Alman Savunma Bakanlığı’nın cephede kalanları, askerden kaçanları ve savaş zenginlerini tespit etmek amacıyla; Yahudiler arasında yaptırdığı nüfus sayımı ile devlet politikasına dönüşmüştür. Bu eğilim 1917’den itibaren savaşın Almanya aleyhine dönmesiyle daha da güçlenmiştir.

Bismarck’ın diplomatik yollarla 1871 yılında sağladığı Alman ulusal birliği, I. Dünya Savaşı ile son bulmuştur. Versailles Antlaşması’nın yarattığı sosyal, siyasal, ekonomik ve askeri çöküntü, Almanya’yı aşırı sağcı Nazi iktidarına götürmüştür. Naziler, Ari ırkın üstünlüğünü perçinlemek için hiçbir ahlâki ve insani kuralı tanımadan yabancı unsurların soyunu kurutmadan yabancılarla evliliği yasaklamaya, kitle halinde sürgünlerden toplama kampları ve seçici cinsel ilişkiye kadar aşırı sert uygulamalara girişmiştir. 1933-1945 yılları arasında Yahudiler ve Çingeneler topluca katledilmiş, akli ya da bedeni engeli olan Almanlar da ya öldürülmüş ya da kısırlaştırılmıştır. Nazi iktidarı döneminde Almanya dünyanın en vahşi ırkçılık uygulamalarına şahit olduğu gibi; yeni bir dünya savaşının içine sürüklenmiştir. Almanya, II. Dünya Savaşı’nı kaybettiği gibi; bu kez de Doğu Almanya ve Batı Almanya olarak ikiye bölünmüştür.

Savaş sonrası dönemde Almanya geçmişi ile hesaplaştığını iddia etmiştir. Hem geçmişin acı izlerini unutturmak hem de Avrupa’ya uyum ve barışı getiren ülke olmak isteğiyle, Avrupa’nın bütünleşmesine büyük önem vermiştir. İki büyük savaşın izlerini silmek ve yeniden toparlanmak amacıyla, Doğu Avrupa ve Asya ülkelerinden yoğun işçi göçü almıştır. Savaş sonrası dönemde yaratılan ekonomik mucizede, Almanlar kadar savaş sonrası dönemde “misafir” olarak “davet edilen” göçmen işçilerin de payı büyük olmuştur. 1989 yılında Berlin duvarı yıkılıp siyasi birlik yeniden sağlanınca; misafir işçilerden ya asimile olmaları ya da ülkelerine dönmeleri istenmiştir. İşçilerin kalıcı oldukları anlaşılınca da, ırkçı şiddet bu grupları hedef almıştır.

Göç olgusu, Almanya’da kültürel saflığın korunmasını esas alan yeni bir ırkçılık anlayışının yükselmesine zemin hazırlamıştır. Bu yeni ırkçılık anlayışı “biyolojik miras” üzerinden değil; “etnik köken”, “milliyet”, “din” gibi kültürel farklılıklar üzerinden hayat bulmaktadır. Göç olgusu, ırkçı şiddetin ve yabancı düşmanlığının hedef değiştirmesine ve “yeni bir öteki” olarak “yabancılar” yönelmesine yol açmıştır. Günümüzde Almanya’da ırkçığın hedefi “biyolojik” olarak farklı olanlar değil; “kültürel” olarak farklı olanlardır. Almanya’da, Avrupa bütünleşmesinden sonra yabancı olmak; “Avrupalı” olmamak ile özdeşleştirilmiş, ırkçı şiddet ve yabancı düşmanlığı hedef değiştirerek “Müslümanlara” ve Almanya içinde en büyük azınlık grup olan “Türklerle” yönelmiştir. Günümüzde Almanya’da ayrımcılığa ve ırkçılığa maruz kalan kesimler “üçüncü dünya” ülkelerinin vatandaşları, “Müslümanlar” ve en büyük azınlık grup olan “Türkler”dir.

İrkçılık Alman siyasi tarihinde kronik bir olgudur. İrkçılık günümüzde hedef değiştirdiği halde; içeriğinin genişlemesiyle yeni isimler ve biçimler olarak yükselmektedir. Ülkede göçmen cinayetleri, göçmenlere ait ev ve işyerlerinin kundaklanması ve göçmenlerin ibadethânelerine yönelik saldırı olayları her geçen gün artmaktadır. Almanya Milli Futbol Takımı'nın kaybettiği müsabakalarda bile; fatura milli takım içindeki göçmen futbolculara kesilmekte; göçmen futbolcular ırkçı nefretin hedefi haline gelmektedir.

Ülkede göçmen karşıtı aşırı sağ partilerin aldıkları oy oranları ve göçmen karşıtı sivil toplum kuruluşlarının eylemlerine geniş katılım, Almanya'da ırkçılığın çok güçlü olduğunu göstermektedir. Göçmen karşıtı söylem ve göçmenlere karşı girişilen şiddet hareketleri her geçen gün daha fazla destekçi bulmaktadır. Ülkede göçmen karşıtı ırkçı söylem, ekonomik ve toplumsal sorunlar üzerinden hayat bulmaktadır. İrkçı aşırı sağ siyasi partiler (AFD-NDP gibi) ve sivil toplum kuruluşları (PEGİDA- PRO CHEMNİTZ gibi) ülkedeki ekonomik ve toplumsal sorunların sebebini, farklı kültürlere ait göçmenler olarak göstermektedir. Yaşanan ekonomik ve toplumsal sorunlar "yabancılara" atfedilerek; "yabancılar dışarı" sloganı benimsenmektedir. Aşırı sağ gruplar, "çok-kültürlü" toplum yapısını Almanya için önemli bir tehlike olarak görmektedir. Onlara göre; Alman kültürünün saflığı korunmalıdır. Almanya sadece Alman kültüründen ve halkından ibaret olmalıdır. Yabancılar Almanya'nın kaderini belirlememelidir. Almanya'ya olan yabancı akını sınırlandırılmalı, mevcut yabancılar da ülkelerine geri gönderilmelidir.

Yabancılara karşı artan şiddet eylemleri de ülkede güvensizlik ortamı yaratmak; "yabancıları" caydırmak, korkutmak ve geri dönmeye mecbur bırakmak üzerine kuruludur. Bu amaçla yabancıların yoğun olarak yaşadığı yerler, "ibret" olması açısından şiddet eylemlerine sahne olmaktadır. İrkçılık ve yabancı düşmanlığına dayalı şiddet olayları, kendisini "Neo-Nazi" olarak adlandıran aşırı sağcı gruplar tarafından üstlenilmektedir. "Aşırı Sağ Şiddet", aşırı sağ örgütler ile bunlara maddi-manevi destek sağlayan ve aynı görüşü paylaşan siyasi partilerin kışkırtmasıyla meydana geldiğinden; Almanya'da aşırı sağın siyasette yarattığı etki, seçim sonuçları ve örgütsel kapasitesinin uyandırdığı izlenimin çok daha ötesinde gerçekleşmektedir. Aşırı sağ partilerin ve grupların yürüttüğü sert propaganda, Almanya'da göçmenlere karşı gittikçe olumsuzlaşan bir havanın oluşmasına yol açmaktadır. Öte yandan Alman siyasi hayatının merkez partileri (CDU/CSU-SDP), aşırı sağ partilerin dile getirdikleri konuların bir kısmını kendi söylemlerine dâhil etmişlerdir. Merkez partilerin bu tutumu, kendilerine oy kazandırmanın yanında, aşırı sağ partilerin yükselişinin önünü kesmeyi amaçlamaktadır.

Almanya'da yayınlanan nüfus istatistikleri, ülkede doğum oranlarının oldukça düşük bir seviyede olduğunu ve nüfusun hızla yaşlanma eğilimine girdiğini ortaya koymaktadır. Yapılan tahminlere göre; 2050'li yıllarda, Almanya'da 65 yaş üstü nüfusun, toplam nüfusa oranının yüzde 35 seviyelerinde olacağı tahmin edilmektedir. Nüfusun yaşlanma eğilimi ve nüfus artış hızının düşüklüğü nedeniyle, gerek nüfus istikrarını sağlamak ve gerek çalışma hayatında ve sosyal güvenlik sisteminde sorunlar yaşamamak için, Almanya'nın göçmenlere ihtiyaç duymaya devam edeceği aşikârdır. Almanya'nın iş gücü ihtiyacını karşılamak için kısa vadede başvurabileceği en önemli araç yine "göç" olacaktır. Dolayısıyla "göç olgusu" ve göçmenlerin oluşturduğu azınlıklara karşı sergilenen ırkçı tutum, Almanya'da "ırkçılık" konusunun sıcak kalmaya devam edeceğine işaret etmektedir.